

AYDINLANMA

Emre Kongar

ekongar@cumhuriyet.com.tr

Lozan'ı Kutlarken : Atatürkçülük ve Sosyal Demokrasi

Bugün Lozan Antlaşması'nın 89'uncu yıldönümü.

Özgürlük, bağımsızlık ve yeni bir devlet!

Bu vesileyle bir kez daha anımsatalım:

Türkiye'deki sosyal demokrasinin temelinde Atatürkçülük yatar!

Son kurultay öncesinde, CHP'nin yeni programında solun çeşitli eğilimleriyle Atatürkçülük arasında bir sentez aranacağı haberi yine pek çok tartışmaya yol açtı.

Bu elbette çok doğal...

Sadece yeni bir program söz konusu olduğu için değil, söz konusu kavramların kuramsal ve uygulamalı yorumları çok farklı biçimlerde yapıldığı için...

Ve aynı zamanda CHP içinde ve dışında, bu konularda pek çok "kamuoyu lideri", ayrıca yalnızca "kendi anlayışının bekliliğini ve komiserliğini yapan" pek çok kişi olduğu için.

Bu son cümlem bir eleştiri olarak algılanmasın...

Bu tür insanların CHP çizgisine ilgi duymaları, CHP içinde veya dışında siyaset yapmaları bir kazançtır...

Parti için de, ülke için de bir kazançtır:

Biat kültürü yerine tartışma kültürü sağlıklıdır!

***

Her ülkenin sosyal demokrat ideolojisi, evrensel kuramlardan, evrensel uygulamalardan etkilendiği kadar, kendi topraklarında yaşanan deneyimlerden de gelir.

Türkiye'deki demokrasinin ve sosyal demokrasinin gelişmelerine bakarsak, bunların temelinde **Atatürk devrimleri**nin yattığı açık olarak görülür:

Seçmenlerin sürü halinde davranan kullar olmaktan çıkıp bilinçli vatandaşlar haline gelmelerine destek olan süreçleri doğrudan doğruya Atatürk devrimlerinin getirdiği çağdaşlaşma ve birey bilinci yaratmıştır...

Bir başka deyişle, din-tarım imparatorluğunun bireyi yok sayan feodal yapısından, Cumhuriyetin çağdaş devlete geçişi ve demokrasiyi olanaklı kılan devrimler, bireyleri siyasal anlamda seçmen haline getirmiştir.

***

İşin kuramsal yönü de aynı çizgiyi işaret etmektedir:

Sosyalizm ya da sosyal demokrasi için önce “Demokrasi” gereklidir.
(Elbette bu bir anlayış meselesi!)

Türkiye’deki “Demokrasi” deneyiminin altında ise Cumhuriyet’in kuruluşu ve bu Cumhuriyet içinde “Çok Partili Düzene” geçiş, tarihsel sıçrama aşamalarıdır.

Nitekim ilk kez “Ortanın Solu” kavramı da bu süreç içinde, “Türkiye’nin Çok Partili düzeni” çerçevesinde CHP tarafından bir “sola açılım” olarak siyaset literatürüne girmiştir.

CHP programına da, çağdaş sosyal demokrasinin altı yeni ilkesi, **Altı Ok**’a ek olarak, Ecevit tarafından 1977 seçimlerinden önceki yeni programda eklenmiştir.

Bu yazıda feodal bir din-tarım toplumundan, çağdaş bir devlete geçişte kısa yol reçetesi olarak kullanılan Altı Ok’un tek tek, günümüzün sosyal demokrasisi açısından yorumuna ve yeniden değerlendirmesine girmeyeceğim...

Zaten bugün, böyle bir çabanın gerekli olduğunu da düşünmüyorum...

Günümüzün sorunları, yanıtları geçmişte değil, gelecekte aramayı gerektiren niteliktedir...

Atatürkçülük, evrensel ve kesintisiz bir “akıl ve bilim yöntemidir”;

Altı OK ise, bunun 1900’lerin ilk yarısında Anadolu’daki uygulamasının reçeteleştirilmiş formülüdür...

İstenirse bugünkü kavramlarla da yeniden ve anlamlı değerlendirmeleri yapılabilir...

Nitekim bunu ben de yaptım...

Meraklısı **Atatürk ve Devrim Kuramları** adlı kitabıma ve **21. Yüzyılda Türkiye** adlı kitabımın ilgili bölümüne bakabilir.

Ama bugün için bu çabayı gereksiz sayıyorum, çünkü (fazla söze ne hacet)

zaten Türkiye’deki çağdaş ve çoğulcu demokrasinin kurulmasını ve yaşatılmasını Atatürk ve İsmet İnönü’ye borçluyuz!

***

Türkiye’deki bu tarihsel gelişmeleri ve ayrıca evrensel sol teori ve pratiği görmezden gelerek...

Kimilerinin kendi küçük dünyaları içinde, kimilerinin de iktidara yaranmak için seçtikleri ideolojik ve çıkarıcı çerçevede, Atatürkçülüğe yapılan saldırıların bir bölümünün dönek solculardan gelmesi de, doğru olmayan “Atatürkçülük ile sosyal demokrasi uzlaşmaz” iddiasına yol açmaktadır diye düşünüyorum.

Bunlara bir de “Kenan Evren Atatürkçülerini” eklerseniz durum daha da iyi anlaşılır sanırım.

Elbette sözüm, samimiyetle kuramsal ve pratik tartışma ve katkı amacı taşıyanlara değil...

Çünkü onların çabaları her zaman düşünce dünyamızı ve siyasetimizi zenginleştiren tartışmalardır.

***

Bu konuda son bir sözü, gerçekten olayı derinliğine tartışmak isteyenlerin Türkiye Komünist Partisi'nin programını okumalarını önererek söylemek isterim.

Hiçbirini tanımadığım oradaki gençler çok doğru saptamalar, irdellemeler ve çözümlenmeler yapmış...

Atatürk'ün Bağımsızlık Savaşını ve Devrimleri, sosyalizmin önkoşulu olarak görmüşler...

TKP'nin sosyalizm için bile uygun gördüğü kaynağı, temeli, CHP sosyal demokrasi için neden kullanmasın?

Bırakınız sosyalizmi ve sosyal demokrasiyi, **Erbakan bile**, kendi görüşlerinin siyaset sahnesindeki temsilini, Atatürk'e bağlamıyor muydu?

Türkiye'de bugün, eksikli de olsa, demokratik siyaset yapılmaya çalışılıyorsa, her akımın temsilcisi, bunu **Atatürk ve İsmet İnönü'nün kurduğu Cumhuriyete ve Çok Partili Rejime borçludur.**

Atatürk'ü, Devrimleri, İsmet İnönü'yü, Çok Partili Düzeni reddetmek, sadece tarihimizi inkâr etmek değil, aynı zamanda demokrasiye ve sosyal demokrasiye de **ihamet etmek anlamına gelir.**

Ve unutmayalım, bugün 89'uncu yılını kutladığımız **Lozan Antlaşması'dır bize bu olanakları sağlayan!**

*****